

Werken nabij onze inwoners

Een visie op de doorontwikkeling van het
wijkgericht werken

Van visie naar actie; de kracht van onze wijken

Wijkgericht werken betekent dat de gemeente haar taken en beleid aanpast aan de specifieke behoeften en kenmerken van de inwoners in de verschillende dorpen, wijken en kernen. Op deze manier sluit de aanpak beter aan bij de bewoners. Om dit goed handen en voeten te geven maakten we de visie op wijkgericht werken. Dit document markeert een belangrijk startpunt voor onze gemeente om concrete stappen te zetten in het versterken van de samenwerking binnen onze dorpen, wijken en kernen en het actief betrekken van onze inwoners.

Wijkgericht werken betekent voor ons meer dan alleen het uitvoeren van projecten in de buurt. Het gaat om het opbouwen van sterke, veerkrachtige gemeenschappen waar iedereen zich gehoord en betrokken voelt. We werken nauw samen met inwoners, lokale organisaties en andere belanghebbenden. Zo willen we een omgeving creëren waarin iedereen kan bijdragen aan- en profiteren van de ontwikkeling in de wijk. Door op dorps- of wijkniveau te werken, kunnen we heel specifiek inspelen op de behoeften en kansen voor die wijk. Want iedere wijk en ieder dorp is anders en vraagt daarmee ook om een andere aanpak.

Deze visie is slechts het begin. We gaan nu aan de slag. We nodigen u uit om samen met ons aan de slag te gaan, ideeën te delen en actief deel te nemen aan het vormgeven van de toekomst van onze dorpen, wijken en kernen. Alleen samen kunnen we een verschil maken en zorgen voor een leefomgeving waarin iedereen zich thuis voelt.

Ik kijk uit naar de volgende stappen die we hierin gaan zetten. Van visie naar actie!

Erik Faber

Wethouder wijkgericht werken en inwonerbetrokkenheid

Samenvatting

De visie Wijkgericht werken beschrijft de visie van de gemeente Kampen op de doorontwikkeling van het wijkgericht werken. Wij, de gemeente Kampen, willen een dienstbare en betrokken gemeente zijn die nabij inwoners werkt en investeert in een goede en prettige leefomgeving.

Wijkgericht werken definiëren we als: het samenwerken van professionele partijen, georganiseerde verbanden, inwoners en gemeente in de directe leefomgeving van inwoners. Dit kan zijn in de kernen en buitengebieden en op wijk-, buurt- of gebiedsniveau. Deze visie is ontwikkeld om de huidige manier van werken te verbeteren en toekomstbestendig te maken. De visie formuleert hiervoor vier ontwikkelthema's:

1. **Werken nabij onze inwoners:** De gemeente wil zichtbaar en aanspreekbaar zijn voor inwoners en aansluiten op de behoeften en leefwereld van de inwoners. Dit betekent niet dat ambtenaren per se in de wijk hoeven te werken, maar wel dat zij zichtbaar en benaderbaar zijn. We zijn omgevingssensitief en stellen de bedoeling centraal. Er wordt ingezet op inwoners- en overheidsparticipatie bij beleids- of projectontwikkeling, op het organiseren van ontmoetingen en op laagdrempelige voorzieningen in de wijk.
2. **Werken aan leefbare buurten, wijken en kernen:** De gemeente werkt aan integrale buurt- en wijkaanpakken waarbij het perspectief van inwoners en organisaties centraal staat. We doen dat onder andere door te werken met wijk- en kernprofielen, die we opstellen in samenspraak met de inwoners. Er wordt samengewerkt met partijen die de ogen en oren in de wijk zijn, zoals gemeentewerkers, wijkverbinders en welzijnswerkers. Wijk- en buurtspecifieke informatie wordt verzameld en gebruikt om scherp te krijgen wat er speelt in Kampen. Lokale teams in het sociaal domein worden georganiseerd en de wijkaanpakken worden geëvalueerd.
3. **Diversiteit in werkwijzen:** Wijkgericht werken is een middel om de werkzaamheden beter af te stemmen op de leefwereld van de inwoners. De gemeente en partners zijn omgevingssensitief; ze begrijpen goed wat er leeft in de wijken en buurten. Dit vraagt om flexibiliteit en aanpassingsvermogen aan de specifieke behoeften en omstandigheden van elke opgave en gebied. Er wordt een afwegingskader gebruikt om vast te stellen welke werkwijze en welk uitvoeringsgebied het meest passend is.
4. **Integraal partnerschap:** Samenwerking met andere partijen in de samenleving is noodzakelijk voor een succesvolle aanpak van maatschappelijke opgaven. Dit betekent dat de gemeente zich als partner opstelt en samenwerkt met inwoners, andere overheden, maatschappelijke organisaties, instellingen en bedrijven. We verbinden ontwikkelingen in het fysiek en sociaal domein en streven naar integrale opdrachten met gedeeld eigenaarschap.

De visie benadrukt het belang van een gezamenlijke aanpak en het betrekken van inwoners bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid. Door nabij de inwoner, flexibel en met gevoel voor de omgeving te werken wil de gemeente Kampen aansluiten bij de behoeften en leefwereld van de inwoners. Zo bouwt de gemeente aan een toekomstbestendige manier van samenwerken.

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	3
Inhoudsopgave	4
1. Inleiding	5
1.1. Wat is wijkgericht werken?	5
1.2. Het doel van de visie Wijkgericht werken.....	5
1.3. De samenhang met de visie Samenleving & gemeente.....	5
1.4. Ingrediënten van de visie.....	6
1.5. De opbouw van de visie	7
1.6. Gebruik van persona's	7
2. Ontwikkelingen, ervaringen, en inzichten	9
2.1. Ontwikkelingen om ons heen	9
2.2. Ervaringen in Kampen	9
2.3. Inzichten vanuit de ontwikkelingen en ervaringen	9
3. Onze visie: het wijkgericht werken in de toekomst	12
3.1. Het toekomstbeeld	12
3.2. Ontwikkelthema's.....	13
Ontwikkelthema 1: Werken nabij onze inwoners.....	13
Ontwikkelthema 2: Werken aan leefbare buurten, wijken en kernen	14
Ontwikkelthema 3: Diversiteit in werkwijzen	15
Ontwikkelthema 4: Integraal partnerschap	16
4. Het vervolg	17
4.1. Van visie naar uitvoering	17
4.2. Organisatieontwikkeling	17
Bijlagen.....	19

1. Inleiding

1.1. Wat is wijkgericht werken?

Wij, de gemeente Kampen, definiëren het wijkgericht werken als: het samenwerken van professionele partijen, georganiseerde verbanden, inwoners en gemeente in de directe leefomgeving van inwoners. Dit kan zijn in de kernen en buitengebieden en op wijk-, buurt- of gebiedsniveau.

Op wijkniveau komen verschillende gemeentelijke taken samen én kun je samen met bewoners en partijen werken aan een passende invulling. Het wijkgericht werken kan daardoor ingezet worden als een manier om te komen tot integrale oplossingen voor verschillende problemen. Of als een middel om kansen te benutten. Wijkgericht werken is een manier van werken die aansluit bij wat er in de kernen of wijken nodig is, speelt en leeft. En om de betrokkenheid van inwoners bij hun eigen leefwereld en het werk van de gemeente te vergroten.

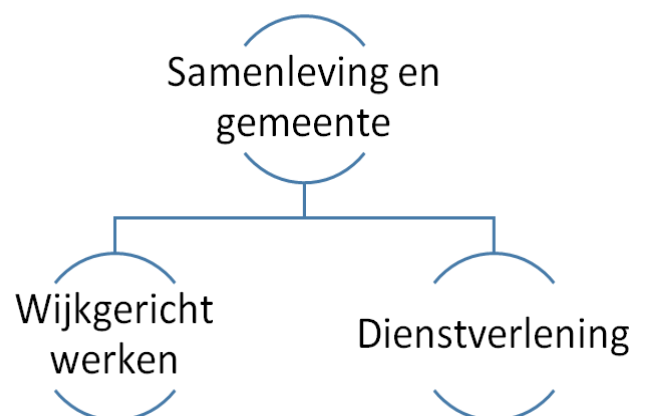
1.2. Het doel van de visie Wijkgericht werken

De gemeente Kampen wil een dienstbare en betrokken gemeente zijn, die investeert in een goede en prettige leefomgeving. Dat is onder andere verwoord in het collegeakkoord 'Samen durven doen' en in de Koers van Kampen 2040. Als inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties zijn we onlosmakelijk aan elkaar verbonden. De gemeente Kampen werkt op verschillende manieren aan het tot stand brengen en verbeteren van deze verbinding en aan het uitvoeren van haar taken. In Kampen doen we dit onder andere door nabij de inwoners wijkgericht te werken. Tegelijkertijd zien we ook dat een doorontwikkeling van onze huidige manier van werken nodig is. Op dit moment ontbreekt er nog een centrale visie op het wijkgericht werken en op de doorontwikkeling hiervan. Om onze gemeentelijke taken in de toekomst goed, mogelijk zelfs nog beter, te kunnen uitvoeren, komen we daarom met de deze visie. Deze gaat verder dan alleen de focus op het wijkgericht werken, maar schetst vier bredere ontwikkelthema's voor een toekomstbestendige gemeente Kampen, namelijk:

1. Werken nabij onze inwoners
2. Werken aan leefbare buurten, wijken en kernen
3. Diversiteit in werkwijzen
4. Integraal partnerschap

1.3. De samenhang met de visie Samenleving & gemeente

Deze visie komt tegelijk met twee andere visies. De visie Samenleving & gemeente (S&G) beantwoordt de vraag "Hoe willen wij ons, als gemeente Kampen, verhouden tot- en gedragen richting de samenleving?" en vormt het fundament voor de visie Wijkgericht werken (WGW). Daarnaast vormt het ook de basis voor de visie Dienstverlening (DV), omdat beide visies gaan over de gemeente en de samenleving. Het gaat om drie separate visies waar in één gezamenlijk traject aan is gewerkt. Onderdelen van het proces, zoals in- en externe participatie, zijn gezamenlijk opgepakt.

De uitgangspunten van de visie Samenleving en gemeente zijn:

Bij de gemeente Kampen staat de deur altijd open.

- Bij welke deur de inwoner ook aanklopt, wij helpen altijd verder.
- Voor de inwoner is er maar één gemeente Kampen en zo handelen we ook.

Wij communiceren open en duidelijk met onze inwoners.

- Het karakter "Kampen hartelijke Hanzestad" laten we zien.
- We richten ons stadhuis zo in dat iedereen zich welkom voelt.
- We richten onze dienstverlening zo in dat iedereen zich geholpen en gehoord voelt.

We stellen de bedoeling centraal in ons werk.

- Als we (aan)vragen krijgen van inwoners of beleid ontwikkelen, houden we voor ogen wat het maatschappelijk doel is.
- De leefwereld van onze inwoners is leidend, onze eigen processen en systemen zijn ondersteunend.
- Onze basishouding is 'ja, mits'.

Het vraagstuk bepaalt onze werkwijze en het gebeid waar we dit doen.

- We werken niet volgens één stramen, maar passen onze werkwijze aan als dat nodig is.
- We zien in dat het noodzakelijk is om samen te werken met andere partijen in de samenleving.
- We zijn kritisch op onze eigen rol en de rol van de samenleving.

De uitgangspunten in de visie S&G vormen de rode draad voor de visie WGW. De uitgangspunten in de visie S&G zijn vertaald naar specifieke thema's en aandachtspunten in het wijkgericht werken. En hebben daardoor veel raakvlakken met elkaar. Door middel van visualisaties wordt aangegeven welk uitgangspunten het meeste terugkomen in de thema's. De uitgangspunten die niet gekleurd zijn hebben ook raakvlakken met het thema, maar in minder mate.

1.4. Ingrediënten van de visie

De gemeenteraad heeft de startnotitie Visies Wijkgericht werken en Dienstverlening¹ en de opinienota Samenleving & gemeente² besproken. De uitkomsten hiervan zijn meegenomen in de totstandkoming van de visie. Daarnaast zijn er ook aan aantal anderen ingrediënten gebruikt:

De resultaten van het uitgevoerde proces van inwonersparticipatie

De gemeente Kampen is door middel van participatie gekomen tot de visie S&G. Daarvoor is voor de zomer van 2024 'De Participatiweek' georganiseerd. Met veel verschillende inwoners is, op veel verschillende plekken, gesproken over wat zij van de gemeente Kampen vinden en verwachten. Ook is men bevraagd over de wijze waarop zij betrokken willen worden bij activiteiten, het wijkgericht werken en de dienstverlening van de gemeente. De uitkomsten van De Participatiweek staan in bijlage 1.

¹ <https://kampen.raadsinformatie.nl/vergadering/1148619>

² <https://kampen.raadsinformatie.nl/vergadering/1148624>

- **De resultaten van gesprekken met medewerkers vanuit de brede ambtelijke organisatie**
De projectgroep met medewerkers vanuit verschillende disciplines en domeinen heeft gewerkt aan de totstandkoming van deze visie. De leden van de projectgroep zijn op hun beurt weer in gesprek gegaan met de rest van de ambtelijke organisatie. Dit is gedaan door het organiseren van inloopsessies, lunchgesprekken en teambezoeken. Ook is er een digitale enquête uitgezet welke is ingevuld door zo'n 120 medewerkers. De resultaten van de interne participatie staan in bijlage 2.
- **Ervaringen in Kampen en in den lande**
In Kampen hebben we ervaringen opgedaan in het werken in de wijk en in kernen. Hiervan leren we lessen in wat goed gaat en wat nodig is voor de toekomst. Daarnaast hebben we de afgelopen tijd aan meerdere inhoudelijke visies en strategieën gewerkt. Hier zijn de Koers van Kampen 2040, de Meerjarenstrategie sociaal domein, de Omgevingsvisie, het Coalitieakkoord 'Samen durven doen' en de Kamper Beginselen voorbeelden van. Deze visies en strategieën vormen de ingrediënten voor de visie WGW. Daarnaast wil de Visie Wijkgericht werken verder vormgeven aan de missie, visie en kernwaarden van de gemeente Kampen (Jij bent van Waarde) en vormen deze een fundament onder de Visie Wijkgericht werken. Zo willen wij een partner zijn. Voor iedereen. Ook hebben andere gemeenten ervaringen opgedaan en zien we maatschappelijke ontwikkelingen en trends. Al deze inzichten nemen we mee in de visie.

1.5. De opbouw van de visie

Om te komen tot de voorliggende visie zijn we eerst op zoek gegaan naar welke wijkgerichte activiteiten we op dit moment in Kampen uitvoeren. Daaraan hebben we ontwikkelingen in de maatschappij toegevoegd. We hebben vanuit de ervaringen van inwoners, professionals en medewerkers de lessen uit deze ervaringen gedestilleerd. Al deze informatie is gebundeld in hoofdstuk 2.

In hoofdstuk 3 brengen we al deze punten samen en komen we tot conclusies; de visie waar we heen willen. Hierin vertalen we de uitgangspunten uit de visie S&G naar het wijkgericht werken in vier ontwikkelthema's. Dit zijn thema's waar we de komende periode mee aan de slag willen.

In het laatste hoofdstuk, hoofdstuk 4, geven we weer hoe we de visie naar uitvoering brengen.

1.6. Gebruik van persona's

De visie Wijkgericht werken laat zien hoe de gemeente Kampen wil dat het wijkgericht werken er in de toekomst uit gaat zien. Wat Kampenaren hier in het dagelijks leven van gaan merken laten we zien door het gebruik van persona's. Een persona omschrijft een fictieve Kampenaar. Door de visie heen wordt aan de hand van deze persona's geïllustreerd wat de visie voor hen betekent. Dit zijn slechts voorbeelden; de uitkomsten van deze visies kunnen variëren door de keuzes die nog gemaakt moeten worden in de uitvoering van de visies. Hierna volgt een overzicht van de gebruikte persona's.

Mevrouw De Bruin (86),

bekende noemen haar (tante) Annie, is bekend in haar wijk. Ze is niet meer zo goed ter been en kan niet meer fietsen en autorijden. Maar je ziet haar, als het maar even kan, op het bankje voor haar huis. Ze maakt dan met iedereen een praatje en heeft voor iedereen een vriendelijk woordje klaar. Ook de kinderen in de buurt zijn gek op haar en zwaaien als ze voorbijkomen. Maar deze mensen weten niet dat 'tante Annie' zich vaak eenzaam en alleen voelt – vooral nu de dagen weer korter worden en mensen niet meer zoveel buiten zijn.

Mevrouw De Bruin heeft geen smartphone, wel een tablet. Die gebruikt ze vooral om spelletjes te doen en filmpjes te kijken. Ze krijgt ook vaak email binnen, maar ze weet niet zo goed wat ze daar mee kan. Haar dochter woont in de randstad. Ze komt ongeveer één keer per maand langs, onder andere om met dit soort dingen te helpen.

Mevrouw de Bruin leest iedere week al het nieuws in De Brug. Maar dingen veranderen snel. Ze snapt lang niet altijd waar het over gaat of waarom mensen iets belangrijk vinden. Ze kijkt ook graag televisie, maar niet meer naar het nieuws. Ze kijkt liever iets waar ze vrolijk van wordt en om kan lachen.

Sophie (22)

is een echte Kampense. Ze is hier geboren en ging hier naar school. Na de middelbare school studeerde ze in Zwolle. Op kamers gaan was dus niet nodig. De vriendinnen van Sophie wonen ook allemaal nog in Kampen of komen regelmatig terug. Ze is actief bij de volleybalvereniging; als speelster en als trainer voor de jeugd. En ze staat er graag achter de bar.

Inmiddels is Sophie klaar met haar opleiding. Ze heeft een leuke fulltimebaan op een middelbare school in de buurt. Het is een half uurtje rijden en soms kan ze meerijden met collega's. Sophie wil graag op zichzelf wonen, maar dan natuurlijk wel ergens in Kampen. Ze staat al twee jaar ingeschreven voor een huurwoning, maar ze vist steeds achter het net. Ze is te jong, inkomen te laag of te hoog of er zijn mensen met meer voorrang.

Sophie woont met haar ouders op een boerderij. Haar ouders willen hun dochter graag tegemoetkomen door een extra woon-unit op hun erf te plaatsen. Dit moet wel mooi en netjes. Later, als ze eraan toe zijn, kunnen zij daar dan zelf gaan wonen. Sophie, of één van de andere kinderen, kan dan in het grote huis wonen. Sophie en haar vader duiken in het proces om dit plan mogelijk te maken, maar zo gemakkelijk is dat nog niet.

Rayan (36)

werkt in ploegendienst, zijn werkschema is daardoor heel wisselend. Rayan en zijn vrouw Yasmine hebben drie kinderen. De jongste (4) is geboren met een beperking. Hij moet binnenkort naar school, maar hoe en waar is de vraag.

Rayan en zijn vrouw werken alle twee; Rayan full time en zijn vrouw 3,5 dag per week. Het is lastig om er tussen de bedrijven door voor de kinderen te zijn. Zeker als je niet zo goed thuis bent in 'het zorglandschap'. Ze hebben ook veel afspraken over de zorg voor hun jongste. Gelukkig is er veel steun, bijvoorbeeld vanuit het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). En met hulp van de opa's en oma's komt de familie een heel eind. Helaas is onlangs bij Rayans moeder een nare ziekte vastgesteld. Zij zal binnenkort niet meer kunnen helpen, maar juist zelf hulp nodig hebben. Hoe het nu verder moet, daar kan Rayan soms wel van wakker liggen.

2. Ontwikkelingen, ervaringen, en inzichten

Om te komen tot de voorliggende visie zijn we op zoek gegaan naar welke wijkgerichte activiteiten we op dit moment in Kampen uitvoeren. Daaraan hebben we ontwikkelingen in de maatschappij toegevoegd. We hebben vanuit de ervaringen van inwoners, professionals en medewerkers de lessen uit deze ervaringen gedestilleerd. Al deze informatie is gebundeld in hoofdstuk 2.

2.1. Ontwikkelingen om ons heen

De Hervormingsagenda Jeugd en lokale teams

In de Hervormingsagenda Jeugd³ hebben cliëntenorganisaties, professionals, jeugdzorginstellingen, gemeenten en het rijk een groot pakket afspraken gemaakt ter verbetering van de jeugdzorg. In deze agenda is aan gemeenten de opdracht gegeven om te starten met lokale teams. Een lokaal team is een team dat integraal, generalistisch, interdisciplinair en outreachend werkt. De gezinswerkers van het lokale team zijn aanwezig waar mensen leven, naar school gaan, samenkomen en elkaar ontmoeten. De gezinswerker richt zich op jeugdigen en hun gezin (systeem). De gezinswerkers ontwikkelen met elkaar een werkwijze waarin zij recht doen aan gezinnen zonder de regie over te nemen. In de praktijk moet blijken of dit bijdraagt aan het opgroeien in een kansrijke omgeving dit voor kinderen en jongeren in Kampen. Kampen werkt nu aan de voorbereidingen van het realiseren van deze teams. De ingangsdatum hiervoor is 1 januari 2025. De mogelijkheid om het lokale team met andere doelgroepen en interdisciplinaire professionals uit te breiden wordt in de loop van 2025 verkend.

Bestuurlijke vernieuwing

De visies Samenleving en gemeente laat zien dat er vernieuwing nodig is in de verhouding tussen samenleving en gemeente. We zien dit onder andere terug in de nieuwe democratische processen die daarbij gaan ontstaan, zoals vanuit de (wettelijke) verankering van het uitdaagrecht (Right to Challenge)⁴. Ook ontwikkelingen in instrumenten als het burgerberaad, burgerbegroting of een referendum vragen iets van college- en gemeenteraad. De nieuwe participatieverordening, waar in 2025 aan gewerkt wordt, gaat hier meer duidelijkheid over geven.

2.2. Ervaringen in Kampen

Wijkgericht werken is niet nieuw in de gemeente Kampen. Op verschillende plekken in de gemeentelijke organisatie is de ontwikkeling naar wijkgerichte activiteiten ingezet. En steeds vaker vinden we de wijk als aandachts- of werkgebied. Denk hierbij aan de integrale wijkaanpak in de Flevowijk en in Brunnepe, het opstellen van een kernprofiel in Grafhorst, het werk van de wijkverbinders en welzijnswerkers en de aanpak rond het versterken van de sociale basis⁵. Al deze ervaringen worden beschreven in bijlage 3.

2.3. Inzichten vanuit de ontwikkelingen en ervaringen

Uit bovengenoemde ontwikkelingen en ervaringen destilleren we een aantal inzichten. We zien hierbij wat goed gaat, wat beter kan en welke kansen we nog laten liggen. Bij de inzichten benoemen we een aantal activiteiten die omschreven staan in bijlage 3. We hebben vijf inzichten opgedaan:

³ <https://open.overheid.nl/documenten/addec5d5-279c-40de-b607-7b64e8441602/file>

⁴ <https://vng.nl/artikelen/wat-is-het-right-to-challenge-en-waar-komt-het-vandaan>

⁵ <https://www.movisie.nl/artikel/wat-sociale-basis-precies>

1. Zichtbaar en aanspreekbaar zijn in de wijk draagt bij aan verbinding tussen inwoners, partners en gemeente

De gemeente Kampen en partners investeren in het zichtbaar en aanspreekbaar zijn in de wijk. De georganiseerde contactmomenten in een aantal wijken worden gewaardeerd door inwoners. Zo ook de informatieavonden over allerlei ontwikkelingen in de wijk- of een dorp. In de wijken Brunnepe en Flevowijk werkt een integraal team in de wijk. Ook wordt het welzijnswerk gefaciliteerd door de gemeente om “de ogen en oren” in de wijk te zijn. Hierdoor zijn organisaties en gemeente zichtbaar en aanspreekbaar voor inwoners en kunnen vragen en ideeën snel omgezet worden naar acties. Reacties kunnen snel en rechtstreeks worden teruggekoppeld naar de inwoner.

Met maatwerk kunnen we nog de slag maken in het matchen van vraag een aanbod per wijk. Niet elke wijk heeft behoefte aan dezelfde wijze van zichtbaar en aanspreekbaar zijn van partners en gemeente in de wijk.

2. Inwonersbetrokkenheid vormgeven leidt tot het aanspreken van eigen kracht en verbetering van beleid

Het sociaal domein zet volop in op het leveren van maatwerk bij hulpvragen en werken vanuit het principe “de inwoner centraal”. Het investeren in de betrokkenheid van inwoners in hun directe leefomgeving heeft meerdere resultaten. Zo laat bijvoorbeeld het initiatief FF Buurt’n zien dat een proactieve benadering van inwoners kan leiden tot meer zicht “achter de voordeur” en daardoor mensen aangespoord kunnen worden om ondersteuning te vragen. Daarnaast wordt men op deze manier geënthousiasmeerd om zelf initiatief te nemen in de eigen straat.

We zien dat in Kampen inwoners steeds meer betrokken worden bij de totstandkoming van (gemeentelijk) beleid en projecten. Bij het realiseren van maatschappelijke opgaven zijn inwoners en maatschappelijke organisaties cruciale partijen. Een voorbeeld is een succesvolle overstap om een wijk van het aardgas af te helpen. Het is belangrijk dat niet (alleen) de gemeente met oplossingen komt, maar de wijk met haar inwoners meedoet of meedenkt in het proces.

In dit soort trajecten moeten we nog meer in gezamenlijkheid onderzoeken wat de beste oplossing is en wat hiervoor nodig is. Hierbij ontbreekt vaak nog helderheid aan de voorkant over rolverwachtingen en kaders. Een intern participatie-handboek kan helderheid geven bij het ontwikkelen van participatietrajecten

3. Het maken van profielen van een wijk of dorp geeft waardevolle informatie

De gemeente Kampen experimenteert met het maken van kern- en wijkprofielen. Het is een mooie en helpende manier om gezamenlijk inzicht te krijgen in de wensen vanuit de wijk of het dorp, de data over de brede welvaart van het gebied en kansen en uitdagingen. Hierdoor kunnen betrokken partijen beter gefundeerd keuzes maken wat en wie nodig is in de wijk. En welke kansen benut kunnen of moeten worden.

Het betrekken van de breedte van de gemeentelijke organisatie en verschillende domeinen bij het maken van de profielen kan beter. Ook kunnen er tegenstrijdigheden ontstaan tussen de profielen en andere bestaande visies en plannen. Daarover moeten we goed met elkaar in gesprek gaan. Daarnaast is een verbeterpunt om de afstemming met en het gebruik van de kennis van externe partners nog meer vorm te geven.

4. Als professionele partijen krachten bundelen ontstaat meerwaarde voor Kampen

In de sociale basis richten we initiatieven en dienstverlening zoveel mogelijk in op buurtniveau. Dan kan het wenselijk zijn dat de gemeente zelf in de wijk aanwezig is om buurtgericht en dicht bij de inwoners te werken. Maar niet altijd is dit noodzakelijk, bijvoorbeeld als andere partijen dit veel beter kunnen. Dan hebben we als gemeente de rol van facilitator. Om zo wel onze gezamenlijke doelen te behalen. Een resultaat van deze aanpak is dat organisaties in de sociale basis elkaar steeds beter weten te vinden; er vormen zich coalities rond verschillende thema's. Ook het regionale programma "Vitale Kernen gezonde Buurten" staat in de startblokken om een bijdrage te leveren aan de (positieve) gezondheid van inwoners.

De verschillende wijkaanpakken laten zien dat krachten gebundeld kunnen worden en kansen benut als we goed samenwerken als gemeente, netwerkpartners en inwoners in een wijk. Hierdoor voelen inwoners zich gehoord, versterkt het vertrouwen in de overheid, werken we efficiënt en draagt dit alles bij aan de leefbaarheid in de wijk.

We hebben nog een slag te maken in het vanuit een gezamenlijke visie voor de wijk en op beleids- en uitvoerend niveau samenwerken als professionele organisaties in de wijk. Een punt van aandacht daarbij is het brengen van structuur en overzicht in alle initiatieven en ontwikkelingen in een wijk. En om daarbij de samenhang en afstemming tussen fysieke en sociale ontwikkelingen vorm te geven. Extra uitdaging is dat in ontwikkelingen zoals de energietransitie, biodiversiteit en klimaatadaptatie de gemeente ook moet samenwerken met andere (semi)overheidsinstanties.

5. Door betere interne afstemming kunnen we als gemeente ons werk beter uitvoeren

Werken vanuit een gezamenlijke visie en op integrale wijze is ook voor de ambtelijke organisatie van groot belang voor het bereiken van onze doelen. Als gemeente werken we vanuit verschillende rollen, domeinen en voor verschillende opdrachtgevers. Daarbij is het intern verbinden van activiteiten en medewerkers in eenzelfde wijk of op eenzelfde thema belangrijk; zo wordt kennis gedeeld aangaande de wijken en dorpen. Als we op een integrale wijze onze werkzaamheden als gemeente oppakken zorgt voor het koppelen van kansen waardoor bijvoorbeeld bij werkzaamheden in de openbare ruimte inwoners zo min mogelijk overlast hiervan ervaren

Het verbinden van het sociaal en fysiek domein is belangrijk. De aanpak van het expertteam Reeve laat zien dat het bouwen van een nieuwe wijk niet alleen gaat over wat je bouwt maar bovenal voor wie je bouwt.

Het samenwerken tussen het sociaal en fysiek domein krijgt binnen de gemeente meer navolging, al blijft het een oefening om elkaar goed te begrijpen. Ook kan interne afstemming tussen verschillende functies en afdelingen nog breder en structureler vormgegeven worden.

3. Onze visie: het wijkgericht werken in de toekomst

3.1. Het toekomstbeeld

Het doel van deze visie is te komen tot een toekomstschets van het wijkgericht werken. We staan als gemeente, samen met onze partners, aan de lat om het wijkgericht werken verder uit te bouwen. Zo kunnen we Kampenaren nóg beter faciliteren en ondersteunen. Werken in de wijk betekent nog niet dat we nabij onze inwoners zijn. Het is nodig om de leefwereld van onze inwoners en de systeemwereld van de gemeente en andere instanties en organisaties dichterbij elkaar te brengen. Hierin zetten we in op een verschuiving van de focus op *wijkgericht werken* naar *nabij inwoners werken*. Met *nabij* bedoelen we: oog voor de ander hebben, nieuwsgierig, betrokken en zichtbaar aanwezig zijn. Sensitief zijn voor de omgeving waarin we werken. Dat is iets wat in het DNA van de gemeenteraad, het college en de ambtelijke organisatie moet zitten. De roep om hierin nog meer te investeren is hoorbaar vanuit alle betrokkenen. We gaan dan ook meer inzetten op het vernieuwen van ons gedrag.

En daarbij omarmen we ook de denklijn die in de visie Samenleving & gemeente is geschetst: *het vraagstuk bepaalt onze werkwijze en het gebied waar we dit doen*. Als we hiervan uit doordenken naar het wijkgericht werken dan zien we ook dat de wijk als gebiedsniveau bij de uitvoering van onze taken niet altijd passend is. Ieder vraagstuk is tenslotte anders, ieder mens is anders en ieder gebied is anders. We willen niet dat het wijkgericht werken een *doel* op zich is, maar een *middel*. Een middel om onze taak als gemeente goed te kunnen uitvoeren. En om het Kampen wat we willen op te bouwen met inwoners en partners. Om dat te kunnen, moeten we als gemeente flexibel kunnen zijn. Daarvoor hebben we een brede “gereedschapskist” nodig met verschillende werkwijzen en variatie in uitvoeringsgebieden. We werken dus niet volgens één bepaald standaard stramien, maar kijken naar wat het best passend en meest efficiënt is – gegeven de situatie en de locatie. Daarbij kijken we naar maatschappelijke opgaven en naar de kenmerken van de inwoners en van het gebied.

Als we nabij onze inwoners werken, handelen en zijn, laten we de vraagstukken waar we aan werken leidend zijn voor hóe, waar en met wie we aan de slag gaan. Alleen dan werken we toe naar een toekomstbestendige manier van samenwerken met professionele partijen, maatschappelijke organisaties, inwoners en de gemeente in de directe leefomgeving van de inwoners.

Om dit te bereiken zetten we in op vier ontwikkelthema's:

1. Werken nabij onze inwoners
2. Werken aan leefbare buurten, wijken en kernen
3. Diversiteit in werkwijzen
4. Integraal partnerschap

3.2. Ontwikkelthema's

Ontwikkelthema 1: Werken nabij onze inwoners

Door nabij onze inwoners te werken, kunnen we het juiste antwoord of de juiste oplossing geven op de vragen en uitdagingen die aan ons als gemeente gesteld worden. Zo willen we het vertrouwen van inwoners in de gemeente vergroten. Onze maatschappelijke partners kennen wijken, dorpen en de stad Kampen goed. We voegen de kennis en ervaringen van inwoners en professionele partijen samen. Daardoor weten we meer en kunnen we ook in gezamenlijkheid werken aan oplossingen.

Binnen dit ontwikkelthema richten we ons op de volgende elementen:

- Als gemeente zijn we zichtbaar en aanspreekbaar voor inwoners. We gaan actief opzoek naar wat er speelt. Daardoor sluiten we aan op de behoefte en de leefwereld van Kampenaren.
- Niet elke ambtenaar hoeft zijn werkplek in de wijk te hebben. Ook als we niet fysiek in de wijk zitten zijn we zichtbaar, aanspreekbaar en gaan we naar mensen toe.
- We verplaatsen ons in de leefwereld van onze inwoners. Een vraag, probleem of kans bekijken we niet alleen vanuit ons gemeentelijk perspectief. We gaan op zoek naar de vraag achter de vraag en denken in mogelijkheden.
- We geven consequent uitvoering aan inwoners- en overheidsparticipatie bij beleids- of projectontwikkeling. We zorgen voor helderheid aan de voorkant over rolverwachtingen en kaders.
- Ontmoetingen en laagdrempelige (collectieve) voorzieningen vinden zoveel mogelijk plaats in de wijk. Inwoners kunnen dichtbij huis terecht voor vragen, ideeën, hulp en ondersteuning. Bij de gebiedsontwikkeling van de wijk of kern worden inwoners betrokken.

Rayan

De oudste dochter van Rayan en Yasmine komt thuis van school met een flyer. Volgende week woensdag komen er mensen van de gemeente om op het schoolplein met de kinderen praten over hun wensen en dromen voor de speeltuin in de buurt. Ze vindt het geweldig, maar ook wel een beetje spannend. Het is de eerste keer dat zij echt zelf gaat praten met iemand van de gemeente. Toch gaat ze er heen, samen met haar vriendinnen. 's Avonds is er een bijeenkomst voor de ouders, waar de ideeën van de gemeente én van de kinderen worden gepresenteerd. Alle ouders zijn onder de indruk van de ideeën van de kinderen en voegen er nog mooie ideeën aan toe. Samengevoegd wordt het een heel gevarieerd plan. Niet over de kinderen maar mét de kinderen praten!

Ontwikkelthema 2: Werken aan leefbare buurten, wijken en kernen

In Kampen werken we aan leefbare buurten, wijken en kernen. De inzet op integrale buurt- en wijkaanpakken zoals in de Flevowijk, Brunnepe of in de binnenstad zijn hier voorbeelden van. We hanteren een aanpak waarbij het perspectief van inwoners en organisaties in de wijken centraal staan en waarbij er ruimte is voor bewonersinitiatief. Met inwoners, professionele partijen en georganiseerde verbanden werken we daar samen aan de leefbaarheid. We doen dit met samenhang in de uitvoering, binnen domeinen en tussen domeinen.

Binnen dit ontwikkelthema richten we ons op de volgende elementen:

- Partijen die de ogen en de oren in de wijk zijn werken op basis van vertrouwen, doeltreffend en domein overstijgend samen. Denk hierbij aan werkers in het sociaal domein, gemeentewerkers, de wijkverbinders en het welzijnswerk.
- We verzamelen wijk- en buurtspecifieke informatie en gebruiken deze om scherp te krijgen wat er speelt in Kampen. Hierbij brengen we data, kennis van professionals en input vanuit inwoners of gebruikers samen. We ontwikkelen het gebruik van kern- en wijkprofielen verder en bepalen waar deze meerwaarde hebben.
- We organiseren lokale teams in het sociaal domein. Hierdoor wordt binnen het sociaal domein nog meer integraal en in de nabijheid van inwoners gewerkt.
- We evalueren de wijkaanpakken Binnenstad, Brunnepe en Flevowijk.
- We ontwikkelen de democratische en bestuurlijke vernieuwing verder. We vernieuwen onze werkwijze rond inwonersparticipatie door inwoners op andere manieren te betrekken. We gaan met hen in gesprek door hen op te zoeken op 'hun' plek; de skatebaan, het station, de bibliotheek of de markt. We bieden on- en offline mogelijkheden aan om mee te kunnen praten en we onderzoeken mogelijkheden voor nieuwe vormen van democratie.
- Wat betreft het warmteprogramma willen we de komende jaren gaan opschalen in de wijkaanpak.

Sophie

Sophie en haar vader gaan naar de vergadering van Dorpsbelangen. Je weet maar nooit of dat toevallig ook over woningbouw gaat.

Sophie benoemt hier een ander probleem, namelijk dat er op een veelgebruikte fietsroute veel te hard wordt gereden en er te weinig verlichting is. Ze kan bijna de gaten in de weg niet zien. Sommige andere aanwezigen herkennen het probleem. Het maakt dat de mensen van Dorpsbelangen dit punt meenemen naar hun volgend overleg met de wijkverbinder. Die kent de situatie ter plekke niet maar bespreekt het met haar collega van verkeer. Natuurlijk is de weg niet zomaar voorzien van lantaarnpalen, maar de gaten in de weg worden gedicht en er komt een aantal extra waarschuwborden. Pas op onze fietsers! Toch fijn, dat korte lijntje tussen Dorpsbelangen en het stadhuis.

Ontwikkelthema 3: Diversiteit in werkwijzen

Wijkgericht werken is niet het einddoel, maar een middel om onze werkzaamheden beter af te stemmen op de beleefwereld van onze inwoners. Het uiteindelijke doel is om als gemeente, partners en inwoners dat te doen wat nodig is. Om dit te bereiken, moeten we omgevingssensitief zijn en goed begrijpen wat er leeft in de kernen, wijken en buurten.

Dit vraagt dat we als gemeente en partners kunnen wisselen tussen het gebiedsniveau waarin we beleid maken en uitvoeren. En tussen de niveaus waarop vragen tot ons komen. Stedelijk werken en buurt- en wijkgericht werken kennen een wisselwerking met elkaar. Stedelijk beleid kan het kader vormen voor de uitvoering en samenwerking in een buurt en wijk. En initiatief, ervaringen en kennis uit buurten en wijken kunnen op hun beurt het kader bieden voor stedelijk beleid, voor uitvoering en dienstverlening die landen in een buurt of wijk. We wisselen hierbij onze werkwijzen af en kijken wat er nodig is; bijvoorbeeld projectmatig, programmatisch, opgave gericht werken en wijkgericht werken.

Binnen dit ontwikkelthema richten we ons op de volgende elementen:

- In onze werkwijze staat niet de begrenzing van een gebied centraal maar de mens, de kans en de uitdaging.
- Wanneer wenselijk en mogelijk koppelen we meerdere opgaven aan elkaar.
- We zijn flexibel en kunnen ons aanpassen aan de specifieke behoeften en omstandigheden van elke opgave en gebied.
- Aan de voorkant van een proces stellen we met behulp van een afwegingskader vast welke werkwijze en welk uitvoeringsgebied we hanteren. We zijn omgevingssensitief.
- In de toekomst streven we naar meer gezamenlijkheid in visie en aanpak in bijvoorbeeld de Flevowijk, waarbij het maatschappelijk effect en de maatschappelijke impact voorop staan. Dit vraagt vertrouwen en taak- en rolvastheid in de samenwerking.
- We leren van de ontwikkeling van de lokale teams vanuit het sociaal domein.

Mevrouw De Bruin

Bij mevrouw De Bruin in de buurt is altijd van alles gaande. Er wonen heel veel verschillende mensen. Soms hebben de inwoners wat last van elkaar, maar meestal is het gezellig. Ondanks dat vermoed mevrouw De Bruin dat sommige burens best eenzaam zijn.

Omdat inwoners soms wat last van elkaar hebben, heeft de woningbouwvereniging een kantoor in de wijk gestart. Je kan daar gewoon binnenlopen met vragen, ideeën en met klachten. Mevrouw de Bruin heeft eigenlijk niet zoveel te melden, maar het is er vaak wel gezellig. Het is dan ook heel mooi dat de kerk uit de buurt nu één keer in de week een koffie-ochtend organiseert in het wijkkantoor. Ze worden daarbij geholpen door de mensen van de welzijnsorganisatie. En er is vaak ook wel iemand van de gemeente. Die kan dan gelijk dingen afspreken met de mensen van de woningbouwvereniging en met WIJZ-welzijn. Vorige week was zelfs de wethouder er voor een bakje koffie. Mevrouw de Bruin is er blij mee. Want beter een goede buur...

Ontwikkelthema 4: Integraal partnerschap

Het belang van samenwerking neemt steeds meer toe. Als gemeente zijn we voor een succesvolle aanpak van maatschappelijke opgaven afhankelijk van de samenwerking met andere partijen in de samenleving. Daarbij kan gedacht worden aan inwoners die op tal van maatschappelijke terreinen actief zijn, maar ook aan de samenwerking met andere overheden, maatschappelijke organisaties, instellingen en bedrijven. De wens en de noodzaak tot samenwerking vraagt om een gemeente die zich (nog meer) als partner opstelt.

Daarom willen we op basis van inzichten in kansen en uitdagingen komen tot keuzes in wat en wie er nodig is voor de oplossing. Partijen met een belang en een bijdrage worden betrokken. Het is een samenwerking die domein en organisatie overstijgend is. Per vraagstuk kijken we als gemeente welke rol wij pakken. We zijn als gemeente Kampen duidelijk in wat wij wel en niet doen. Want soms is bijvoorbeeld een meer 'mogelijk makende rol' als gemeente passend. Ook zien wij een rol voor de samenleving zelf als het gaat om het benutten van de eigen kracht en het nemen van verantwoordelijkheid.

Binnen dit ontwikkelthema richten we ons op de volgende elementen:

- Door samen te werken kunnen we ook elkaars oplossing zijn. Dwars door de gemeente en domeinen heen kijken we waar verbinding mogelijk is. We zien kansen om activiteiten te koppelen en positieve neveneffecten te generen.
- Ontwikkelingen in het fysiek en sociaal domein zijn vaak van invloed op elkaar. Ze gaan hand in hand. Daarom gaan we in de toekomst integrale opdrachten verstrekken waarbij in programma's en projecten een gedeeld eigenaarschap is in het vergroten van leefbaarheid in de wijk. We verbinden ontwikkelingen binnen het sociaal domein (zoals het opzetten van lokale samenwerkingen, versterken van de sociale basis en het creëren van leefbare wijken) en het fysiek domein (bijvoorbeeld rondom wonen en de Omgevingswet).
- We verbinden informele en formele hulp en ondersteuning in de wijken aan elkaar. We willen dicht bij de inwoner zijn (laagdrempelig) en elkaar als (maatschappelijke) organisaties beter weten te vinden zodat signalen preventief opgepakt worden.
- We denken in partnerschap: iedereen die actief is in een bepaald gebied of rond om een vraagstuk brengen we samen. We bundelen krachten. Waarbij we ook kritisch kijken naar wie welke rol heeft.

Rayan

Rayan en Yasmine gaan naar een informatie- en ontmoetingsavond van de gemeente voor ouders met een kind met beperking. Tijdens die avond is ook de woningbouwvereniging aanwezig. Rayan en Yasmine raken met een vriendelijke dame in gesprek die belooft om eens te komen kijken of er aanpassingen aan hun woning mogelijk zijn. Heel belangrijk en heel fijn, want het duurt vast niet lang meer voordat ze hun zoontje niet meer de hele tijd kunnen tillen. En wie weet – met wat aanpassingen kan hij misschien nog wel meer dingen zelfstandig gaan doen. Dat is niet alleen beter voor Rayan en Yasmine, maar vooral voor hemzelf.

4. Het vervolg

4.1. Van visie naar uitvoering

De visie WGW is op strategisch niveau geformuleerd. De visie geeft antwoord op de vraag welke ambities de gemeente Kampen heeft voor het wijkgericht werken. Met het vaststellen van deze visie hebben we onze waarden vertaald naar normen die van toepassing zijn op wijkgericht werken. De volgende stap is om deze normen te implementeren. Hiervoor stellen we organisatiebreed een implementatieplan op.

In het implementatieplan wordt een concretere uitwerking van de visie met vervolgstappen geformuleerd. Op deze manier wordt de visie voelbaar op de werkvloer van de ambtelijke organisatie en gaan inwoners en partners daadwerkelijk de gewenste effecten ervaren. We gaan als gemeente Kampen niet alleen aan de slag. In de komende jaren realiseren we onze ambities uit deze visie in samenwerking met onze inwoners, ondernemers, dorps- en wijkverenigingen en maatschappelijke partners. Bij het maken van de implementatieplannen krijgen zij dan ook expliciet een rol.

In het implementatieplan wordt ook beschreven wat de benodigdheden voor implementatie zijn. Daarbij wordt rekening gehouden met de (on)mogelijkheden van inzet van middelen, personeel en de draagkracht van de organisatie. Hierbij moeten we rekening houden met het ravijnjaar 2026. Het kan zijn dat de bestaande middelen op den duur niet genoeg zijn. Bijvoorbeeld als de uitvoering van de implementatieplannen dusdanige kosten met zich meebrengen. Ook kunnen er kosten voor organisatieontwikkeling gemaakt gaan worden, om bijvoorbeeld interventies op houding & gedrag en leren en ontwikkelen uit te betalen. Het huidige budget voor organisatieontwikkeling is hier naar verwachting niet volledig toereikend voor. Mochten er aanvullende middelen nodig zijn voor de uitvoering van de implementatieplannen, dan gaan we daarmee het gesprek met de gemeenteraad voeren.

In het proces van de vertaling van de visie naar de uitvoering binnen de ambtelijke organisatie hebben we aandacht voor:

- Duidelijke communicatie over de visie en de vertaling naar het eigen werk.
- Het vertalen van deze visie naar het gewenste gedrag van medewerkers.
- Ruimte (in tijd) en vertrouwen (van leidinggevenden, het bestuur en collega's) om te leren en experimenteren met nieuwe werkwijzen en gedrag.
- Voorbeeldgedrag vanuit management en bestuur.
- Bewaking en monitoring op de samenhang met andere interne ontwikkelingen.

4.2. Organisatieontwikkeling

De ontwikkelthema's vanuit deze visie hebben gevolgen voor hoe we ons gedragen en organiseren. Het vraagt iets van onze manier van werken. De doorontwikkeling van het wijkgericht werken is een verandervraagstuk dat deels ook gaat over cultuur. Het is een reis die we als gemeente, samen met onze partners, te maken hebben. De gestelde ambities zijn dus niet allemaal op korte termijn te realiseren.

De gedragsverandering die we voor ogen hebben vraagt om veel en lang oefenen, feedback vragen en reflecteren op ons handelen. Alleen zo wordt gedragsverandering een gewoonte. Het is van belang dat medewerkers de ruimte krijgen om zichzelf hierin te ontwikkelen binnen hun werk en hiervoor ondersteuning krijgen vanuit hun werkomgeving. In Kampen ligt al een mooie basis om hiermee aan de slag te gaan. Eén van de organisatie- basisuitgangspunten is het zijn van een lerende organisatie. Een organisatie waar je mag leren en je de ruimte krijgt om je werk goed in te richten (zelforganisatie). Hierbij kunnen medewerkers de verantwoordelijkheid nemen die het werk van hen vraagt (verantwoordelijkheden laag in de organisatie) en zijn zij resultaatgericht.

De kernwaarden van de gemeente Kampen (Jij bent van Waarde)

Bijlagen

Bijlage 1: Resultaten inwonersparticipatie

Bijlage 2: Resultaten interne participatie

Bijlage 3: Overzicht huidige wijkgerichte activiteiten gemeente Kampen